

Tanja
Trška
Miklošić

Likovna festa sv. Vlaha

Sv. Vlaho u povijesti i sadašnjosti

Knežev dvor / Žitnica Rupe, Dubrovnik,
16. 5. – 31. 7. 2012. (produženo do 16. 9. 2012.)

AUTORI IZLOŽBE Vinicije B. Lupis, Maja Nodari, Pavica Vilać

AUTORICA POSTAVA Ivona Michl

Izložba Dubrovačkih muzeja *Sv. Vlaho u povijesti i sadašnjosti* promišljeno se i sretno poklopila s najživljim razdobljem života Grada, turističkom sezonom, čime se bogatstvo likovne, povijesne i kulturne baštine vezane za dubrovačkog sveca zaštitnika moglo predstaviti domaćoj i inozemnoj publici. Izložba predstavljena u jeku turističke sezone mogla je tako turističku ponudu

grada – često prozivanu radi mnogobrojnih suvenirnica s robom diskutabilnog podrijetla i kvalitete – dopuniti temeljitim prikazom dubrovačke kulture kroz prizmu čašćenja sv. Vlaha u najrazličitijim oblicima vjerskoga, kulturnoga i svakodnevnoga života. Projekt koji su osmislili Vinicije B. Lupis, Pavica Vilać i Maja Nodari, realizirale su kustosice izložbe Vedrana Cjukić-Bender i Barbara

○ Postav izložbe
*Sv. Vlaho u povijesti
i sadašnjosti* u Kneževom
dvoru / Žitnici Rupe;
Foto T. Trška Miklošić
str. 34-39

Margaretić, a pojedine su dijelove izložbenog postava uz tekstove u pratećem katalogu obradili ugledni poznavatelji dubrovačke baštine: već spomenuti Maja Nodari, Vinicije B. Lupis, Vedrana Gjukić-Bender i Barbara Margaretić, te Joško Belamarić, Nella Lonza, Igor Fisković, Ivan Mirnik, Tonko Marunčić, Đivo Bašić, Katarina Horvat-Levaj, Sanja Žaja Vrbica, Slavica Stojan, Ingrid Pavličević, Josip degl'Ivellio i Ljiljana Ivušić.

Na prvoj lokaciji izložbe, Kneževom dvoru, u nevelikom prostoru od četiri dvorane namijenjenom povremenim izložbenim manifestacijama, predstavljen je impresivan broj izložaka posuđenih iz raznih dubrovačkih institucija i župā unutar i izvan Grada. Različite tematske cjeline kojima se sv. Vlaha predstavilo publici okupljaju njegove višestruke uloge u povijesti i sadašnjosti našeg najjužnijeg kulturnog središta. Svojim raznorodnim

likovnim prikazima, no uvijek prepoznatljive ikonografije – s biskupskim štapom i mitrom te modelom Grada u ljevici – dubrovački *Parac* prisutan je u svim aspektima života grada, od svih vidova umjetnosti, likovnih i primijenjenih te književnosti i glazbe, do službenih dokumenata, pečata, zastava, novca i medalja. U staklenim vitrinama postavljenima u sredinu prve dvorane izloženi su povijesni dokumenti koji pričaju priču o čašćenju sv. Vlaha od prvog spomena proslave svečeva blagdana 1158. godine i prate njegovu prisutnost u životu Republike na službenim ispravama, zastavama, pečatima, novcu i medaljama. Posebno je impresivna vrijedna iluminirana inkunabula teološkog djela *De natura caelestium spiritum quos angelos vocamus* Jurja Dragišića tiskana u Firenci 1499. godine, danas u vlasništvu Dubrovačkih knjižnica. Neizostavni kiparski prikazi dubrovačkog zaštitnika kao

čuvara Grada zastupljeni su, među ostalima, vrhunskim ostvarenjima radionice Petra Martinova, Jurja Dalmatinca i Ivana Duknovića, a potpun pregled i uvid u izvorni smještaj izloženih skulptura ponuđen je multimedijalnim sadržajem takozvanih “video totema”. Crkva sv. Vlaha u Gradu, uz druge svečeve crkve na dubrovačkom području, zasluženo je dobila posebnu prostoriju, u kojoj se domišljatim vizualnim podsjetnikom na nekoliko koraka udaljeno crkveno zdanje – grafičkim prikazom pročelja – posjetitelj upućuje na jedno od najvažnijih ostvarenja barokne arhitekture Dubrovnika. U trećoj sobi naglasak je stavljen na ulogu sv. Vlaha u vjerskom životu grada, odnosno prisutnost njegova lika u sakralnom slikarstvu i kiparstvu, na liturgijskim predmetima, moćnicima i drugim djelima primijenjene umjetnosti, kao i u književnim i glazbenim ostvarenjima. Ovdje kao djela

posebne likovne vrijednosti (uz već neizostavnog Tiziana) treba istaknuti skulpture sv. Vlaha iz dubrovačke Župe sv. Mihajla (domaći majstor 15. stoljeća, polikromirano drvo) te župne crkve Uznesenja Marijina u Kuni na Pelješcu (venecijanski zlatar, nakon 1873.). Već podugačak popis posuđivača odražava napore uložene u organizaciju izložbe. Njezina je posebna vrijednost prisutnost teže dostupnih ili pak javnosti nedostupnih likovnih i povijesnih dokumenata, poput slikarskih i drugih djela s prikazom sv. Vlaha iz privatnih zbirki, župâ na širem području nekadašnje Dubrovačke Republike, kao i dokumenata, književnih djela i glazbenih zapisa iz biskupijskog, državnog te samostanskih arhiva i knjižnica. Upravo se njima upotpunjuje slika o raširenosti i iznimnoj prisutnosti lika dubrovačkog sveca zaštitnika u svim aspektima života lokalne zajednice, a ta je duga

likovna tradicija potvrđena i djelima moderne i suvremene umjetnosti izloženima u posljednjem dijelu izložbenog prostora u Kneževom dvoru – od Međovića i Meštovića preko sv. Vlaha viđenoga očima slavnoga tvorca crtanoga filma *La linea* Osvalda Cavandolija, do novijih generacija dubrovačkih umjetnika. Izložbu prati i glazbena pozadina od dvadeset pjesama posvećenih sv. Vlahu, kojom se na sugestivan način upotpunjuje cjelokupni doživljaj značaja sveca u životu Grada. Pregledan postav popraćen je opsežnim i informativnim tekstovima objavljenima i u katalogu izložbe, uz – u jednom turističkom središtu neizostavan – engleski prijevod koji obuhvaća i legende i objašnjenja samih izložaka, kod kojih se ipak treba zapitati bi li strani posjetitelj, ne nužno i povjesničar umjetnosti, dokučio da se iza imena “George of Dalmatia” krije Juraj Dalmatinac, u inozemnoj literaturi

poznat u talijanskoj inačici “Giorgio da Sebenico” ili “Giorgio Orsini”.

Dislociranost drugog dijela izložbe u Žitnici *Rupe*, posvećenoga samoj svetkovini sv. Vlaha u Dubrovniku i okolici, ali i izvan Hrvatske, zasigurno nije njezina slabija strana, budući da se taj “pučki” dio odlično uklopio u stalni postav dubrovačkoga Etnografskog muzeja. Uz opise i fotografije slavljenja sv. Vlaha u prošlosti i danas, ovaj dio izložbe objašnjava i ikonografiju same *feste*: “pripravljache svetkovanja” ili *festanjule*, dubrovačke *trznice* odnosno djevojke koje nose darove, te druge običaje koji su se održali kroz stoljeća. Posebno je zanimljiv i postav blagdanske trpeze suprotstavljen tradicionalnom narodnom ognjištu kao dijelu stalnog postava Etnografskog muzeja. Atraktivnosti postava na obje lokacije doprinijeli su multimedijalni sadržaji koji su obuhvatili sve

tematske cjeline izložbe, kao i dokumentarni film Tonka Jovića o *festi* sv. Vlaha prikazan u Žitnici *Rupe*, koji je pokretnom slikom dočarao ono što statični postav izložbe ne može – sam doživljaj *feste* dubrovačkog sveca zaštitnika. A da Dubrovnik ima još toga za ponuditi, podsjeća i deplijan izložbe koji kartom grada upućuje posjetitelja i na ostale lokacije na kojima se mogu vidjeti druga iznimna umjetnička djela vezana za čašćenje sv. Vlaha u Gradu: zbirke franjevačkog i dominikanskog samostana, crkvu sv. Vlaha te moćnik dubrovačke katedrale. U svetištu dubrovačke prvostolnice posjetitelj će pak biti zaveden “kompletnim” Tizianovim poliptihom, čije je donje lijevo bočno polje s prikazom sv. Lazara i sv. Vlaha netom vidio na izložbi u Kneževom dvoru. Naime, u svetištu katedrale originalno je polje za vrijeme trajanja izložbe zamijenjeno fotografijom.

Izložba *Sv. Vlaho u povijesti i sadašnjosti* znatiželjnijim je turistima razjasnila što za Dubrovnik znači taj bradati svetac s modelom grada koga su mogli vidjeti na gradskim zidinama, a upućenijima u dubrovačku baštinu na jednom mjestu ponudila bogat kulturološki pregled svečeve prisutnosti u prošlosti i sadašnjosti cijeloga dubrovačkoga kraja. U liku sv. Vlaha, neizostavnim dijelom ikonografije samoga grada i nekadašnje Republike, odražava se Dubrovniku svojstven spoj svjetovnog i sakralnog, državnog i crkvenog, svakodnevnog i prazničnog, koji se ovom izložbom zaista dostojno predstavio “u povijesti i sadašnjosti”. Katalog tiskan uz izložbu ostaje kao podsjetnik na viđeno i doživljeno, u očekivanju opsežnijeg, stručnog izdanja s kataloški obrađenim izloženim djelima najavljenog za prvu polovicu 2013. godine, kojemu se zaista imamo razloga radovati. ✕